

Vraag nr. 84
van 17 februari 2004
van mevrouw SONJA BECQ

Europees arrest "slapende waak" – Welzijnsvoorzieningen (2)

In antwoord op mijn schriftelijke vraag nr. 10 van 3 oktober 2003 "Europees arrest 'slapende waak' – Welzijnsvoorzieningen", refereerde de minister aan de noodzaak van een grondig onderzoek (Bulletin van Vragen en Antwoorden nr. 4 van 28 november 2003, blz. 1124).

Immers, het Europees Hof van Justitie deed op 9 september 2003 een belangrijke uitspraak inzake de toepassing van de richtlijn in verband met arbeidstijd, rusttijden en wachtdienst. De interpretatie die door het Hof werd gegeven, heeft belangrijke consequenties, niet enkel voor de artsen met wachtdienst, maar ook voor de vele personeelsleden van welzijnsvoorzieningen die met "slapende waak" geconfronteerd worden.

In de meeste gevallen waarin "ingeslapen" wordt, worden de acht uren aanwezigheid 's nachts bezoldigd met drie uren, met een weddesupplement van 20 %. Sommige voorzieningen geven hierbovenop een bijkomende vergoeding/uren.

De eventuele gevolgen zullen verschillen van sector tot sector, vermits in sommige sectoren meer dan in andere de "slapende waak" voor een groot deel uit arbeidsactiviteit bestaat.

1. Wat is het resultaat van het onderzoek dat de minister, naar aanleiding van dit arrest, liet uitvoeren ?
2. Graag kreeg ik een zicht op de kostprijs en het aantal voltijdse equivalenten dat hiermee overeenstemt, die voormelde interpretatie voor de verschillende sectoren afzonderlijk met zich meebrengt.
3. Op welke wijze zal de minister tegemoetkomen aan de vraag van personeelsleden naar de correcte uitvoering van het arbeidsrecht en de van toepassing zijnde Europese regelgeving ?

Antwoord

De studieopdracht "Gevolgen van het arrest-Jaeger voor de Vlaamse welzijnssector: een juridische analyse" toegewezen in toepassing van de wet op de overheidsopdrachten aan professor P. Humblet

van de Universiteit Gent, werd recentelijk afgerond.

Uit deze eerste verkennende analyse blijkt dat de uitspraak van het Hof van Justitie van 9 september 2003 (het zogenaamde "arrest-Jaeger") niet op zichzelf gezien kan worden, maar in het verlengde ligt van het arrest van 3 oktober 2000 (het "arrest-Simap").

De studie onderzoekt binnen het Europese kader vooreerst de relevante richtlijnen en anderzijds de arresten-Simap en -Jaeger. Vervolgens wordt een analyse gemaakt van de Belgische situatie, meer specifiek hoe in de nationale rechtspraak geoordeeld wordt over de "slapende waak". Ten slotte wordt stilgestaan bij enkele standpunten van de bevoegde federale ministers, ingenomen naar aanleiding van parlementaire vragen die betrekking hadden op onduidelijkheden en moeilijkheden rond (slapende) wachtdiensten.

In hun analyse gaan de onderzoekers ook dieper in op de concrete gevolgen van de kwalificatie van de "slapende waak" als arbeidstijd. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen de gevolgen bekeken in het raam van richtlijn 93/104/EG en de mogelijke gevolgen op basis van de Belgische arbeidswetgeving.

De gevolgen van het feit dat de "slapende waak" volledig aangemerkt moet worden als arbeidstijd, hebben in de Europese context hoofdzakelijk betrekking op het respecteren van de rusttijden en van een maximale arbeidstijd. Om overschrijding van de maximale dagelijkse en wekelijkse arbeidstijd te vermijden en om voldoende pauzes te kunnen verzekeren, kunnen werkgevers in de toekomst meer personeelsleden dienen aan te werven. Richtlijn 93/104/EG spreekt zich niet uit over het aspect verloning.

Wanneer men de gevolgen van de arresten-Simap en -Jaeger bekijkt binnen de Belgische context, blijkt dat globaal gezien de arbeidswet in overeenstemming is met de Europese arresten. De moeilijkheden geschetst in de Europese context gelden dus ook voor de Belgische situatie, namelijk mogelijke meerkosten als gevolg van de aanwerving van bijkomend personeel.

In het licht van de arresten-Jaeger en -Simap is het juridisch niet evident om te stellen dat de "slapende" waakdiensten geen arbeidstijd zijn. Rekening houdende met de federale ontwikkelingen dienen de consequenties van een en ander verder te worden nagegaan.

Uit het antwoord van minister van Werk en Pensioenen Frank Vandenbroucke op een aantal parlementaire vragen betreffende het arrest-Jaeger kan worden afgeleid dat de houding van de federale overheid er voorlopig in bestaat de herziening van richtlijn 93/104/EG af te wachten.

Hij heeft gesteld dat België er bij de Commissie zal op aandringen de richtlijnen aan te passen, om op die manier tegemoet te komen aan de moeilijkheden in ons land en in andere lidstaten. Wellicht is het niet uitgesloten dat in de toekomst door de federale wetgever een oplossing uitgewerkt wordt (conform de Europese regelgeving en rechtspraak) die meer soepelheid biedt dan wat nu mogelijk is. Overigens zijn de consequenties voor België en zeker ook voor de Vlaamse overheid vrij analoog aan deze voor enkele grote landen zoals bijvoorbeeld Duitsland.

Om in het kader van een simulatie een beeld te krijgen van de kostprijs en het aantal voltijdse equivalenten dat in het geding is, moet men inzicht krijgen in de bijdragen van de diverse financierende overheden, het soort financiering, de interne werkorganisatie en de infrastructuur van de welzijnsvoorzieningen. Ik zal mijn administratie opdracht geven om de huidige situatie in kaart te brengen. Concreet zal ik in twee grote sectoren met aanzienlijke residentiële capaciteit een onderzoek laten starten om exact de huidige situatie te kennen van de nachtprestatie, om zo een eerste simulatie tot stand te kunnen brengen.

In elk geval zal in dit dossier, afhankelijk van de verdere juridische evoluties, behalve overleg met de federale overheid, ook overleg met de sociale partners cruciaal zijn.